

1. SAMMANFATTNING

Gävle slott är beläget invid Gavleån centralt i Gävle stad. Området är statligt byggnadsminne sedan 1935. Det ligger inom ett område med fornminnesskydd där kulturlager ända från sen medeltid kan förväntas.

Slottsområdet har ett stort kulturhistoriskt värde för staden och stadsbilden.

Det största trädgårdshistoriska värdet har den parkdel som ligger i två terrasser norr om slottet. Carl Hårleman ritade en rokokooanläggning för denna plats och i stora drag stämmer nuvarande gångars, terrassers och gräsytor läge med hans ritning. Dessa drag har ett stort arkitekturhistoriskt bevarandevärde då ej så många trädgårdsanläggningar av Hårleman kommit till utförande. Hela parkområdet har idag ett stort upplevelsevärde som varierar över året. Det har en lång och variationsrik historia och är dessutom en plats med en lång tradition av statligt ägande.

Den första kända byggnaden är den Kungsgård som byggdes här under senmedeltiden. Härifrån tog kungens fogde upp skatt från provinsen. Läget var gynnsamt då det var möjligt att segla fram till Kungsgården.

Johan den III lät uppföra en slottsbyggnad som brann 1727. Från denna epok finns ej så mycket dokumenterat om marken kring slottet, men vi vet att det fanns ett flertal bodar och härbren i slätten ner mot ån. Det fanns även en trädgårdsmästarstuga på området.

Carl Hårleman ritade det nya slottet och den parterranläggning som anlades under 1700-talet. Parterranläggningen finns beskriven i ett 'syneinstrument' från 1775. Det finns dock inga tidiga ritningar som ger klarhet i exakt i vilken omfattning som Hårlemans ritning följdes. Den första ritning som finns med parterranläggningen inlagd är den grundritning över Gävle stad som utförts 1776. Denna visar tydligt trädgårdsanläggningens utbredning men ger ingen detaljerad information. Då Hårlemans ritning läggs på dagens inmätning syns det att mycket av grundstrukturen finns kvar.

Parkens östra del har från 1800-talets mitt en historia som köksträdgård. Slottet låg länge väl synligt i staden, först på ritningar och fotografier från 1900-talet finns ett omfattande trädbestånd i parken. Idag är många träd i dålig kondi-

tion vilket gör en del fällningar nödvändiga.

Under 1960-talet arbetade Walter Bauer med slottsparken och en del nya planteringar tillkom.

De övergripande målen för det framtida arbetet med parken är att:

-Parkområdets formella del i norr med sin grundstruktur från Hårlemans ritning bevaras och utvecklas till en än större överensstämmelse med arkitektens förslag.

-Slottets funktion som privatbostad till landshövdingen ska avspeglas även i parken med ett insynsskyddat trivsamt trädgårdsrum söder om slottet.

-Slottsparkens övriga delar ska domineras av en variationsrik träd sammansättning i en gräsyta med mycket vårblommor och i en del av parken ett stort inslag av blommande örter.

Slottsområdet ska hållas öppet för allmänheten och besökare ska erbjudas möjligheten att lära känna slottsparken genom ett intresseväckande informationsmaterial.

För att uppnå de övergripande målen föreslås i vårdprogrammet en mängd åtgärder bland annat bör den övre terrassen studeras för att på sikt få en utformning som bättre överensstämmer med den nedre. Den nedre terrassens form kan framhävas med klippta måbärshäckar.

Den trädinventering som gjorts i parken bör följas upp. I den norra delen eftersträvas på sikt en glesare trädrad utefter muren för att förbättra möjligheten att uppleva slottet från norr där man kan få en vacker vy mot parken och slottsbyggnaden.

Beträffande själva entreområdet finns mycket att åtgärda för att detta ska ge ett ljust och välkommande intryck. Slottsbyggnader och markutformning ska samverka beträffande funktion, material och estetik.

De gamla fruktträd som finns i söder ger en anknytning till den odlingstradition som funnits, dessa bör därför vårdas och nya bör planteras.

Söder om slottet tillskapas ett trädgårdsrum för mera privat bruk.

I området väster om slottet finns idag ett stort örtinslag vilket kan utvecklas än mer.